

al gedurende eenigen tijd heeft plaats gehad. Bovendien is dan door de zoo goed als altijd zeer ongunstige omstandigheden de toestand ter plaatse zóó, dat een goede, rustige waarneming niet wel mogelijk is.

KEITH heeft merkwaardige en typeerende statistische gegevens over de resultaten der behandeling van schijndood door verdrinking bij de groote Royal Humane Society gepubliceerd, over verschillende periodes (met groote reeksen gevallen) waarin telkens eenzelfde behandeling werd toegepast. Zoo vond hij, dat in 1774—1793 met „warmte, tabaksklistieren en inblazen van lucht van mond tot mond” de patiënten in 56.3 pCt. der gevallen met goed gevolg behandeld werden; in 1795—1811 was door behandeling met „warmte en blaasbalg” het aantal „successful cases” 45.2 pCt., in 1832—1851 *alleen* door „warmte en wrijving” 90 pCt. (!) en in 1865—1876 door behandeling met kunstmatige ademhaling volgens SILVESTER en warmte 91.9 pCt. (kan het haast mooier?), in 1903—1907 (methode SILVESTER, warmte en wrijving), 87.5 pCt.

Behoeft het hierna nog betoog, dat aan mededeelingen over het succes van een bepaalde behandeling van schijndooden in de dagelijksche practijk van het leven geen waarde kan worden toegekend?

Daarom moet men wel bouwen op wetenschappelijke, proefondervindelijke waarnemingen, die — voor nadere mededeelingen daaromtrent verwijs ik weder naar bovengenoemde publicaties — evenwel zoo duidelijk spreken, dat, zooals dr. LOOS terecht schrijft er den laatsten tijd „nog slechts publicaties verschenen, waarin de methode van SCHÄFER werd veroordeeld of anders niet werd aanbevolen.” Het lijkt mij ook heel moeilijk, die waarnemingen kennende, anders te doen.

Ik geloof niet, dat het te boud is, te zeggen, dat in de overgroote meerderheid der gevallen van zoogenaamden „schijndood”!, waarbij „met goed gevolg het leven teruggeroepen werd”!, zeker de reflexprikkelbaarheid nog behouden, misschien de ademhaling nog aanwezig was en het hart nog geen oogenblik opgehouden had te kloppen. En dan kan elke manipulatie, die reflexen opwekt, goed doen, ook die volgens SCHÄFER.

Ten slotte nog een opmerking omtrent den naam van den Engelschen professor. In twee van zijn drie bekende, oorspronkelijke publicaties over dit onderwerp schrijft hij zijn naam met „ä”!, in de derde met „a”, in de publicaties van KEITH (dus ook een Engelschman) wordt hij ook steeds SCHÄFER genoemd, het schijnt mij dus het veiligst, zijn naam zoo te blijven schrijven, al ware het alleen om een verkeerde uitspraak van zijn naam niet in de hand te werken.

Amsterdam, 10 Maart 1935.

Dr. C. J. MIJNLIEFF.

BRIEFWISSELING.

Aan onze schrijvers.

Geachte collegae,

Zendt Uw voor het *Tijdschrift* bestemde bijdragen liefst zoo veel mogelijk in machineschrift in, dat spaart U en ons moeite en tijd.

REDACTIE.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

BERLIJN. — Kunstmatig klimaat. In de kindercliniek der Charité heeft prof. BESSAU een „Klima-Anlage” doen bouwen. Voor kinderen blijkt afwisseling in de temperatuur zeer dienstig te zijn, en deze wil hij teweegbrengen, door in de zaal lucht van de gewenschte warmte en vochtigheid door een opening naar binnen te drukken, terwijl door een andere opening lucht wordt weggezogen. Zoo kunnen temperaturen van + 10° tot — 10° worden teweeggebracht, met een relatieve vochtigheid van 50 tot 100 pCt. (*Münch. med. Wochenschr.*, 14 Febr.).